

„დროების“ რედაქცია — სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნა-
ზარავის სახლში, 1-ლი კლასიკური გიმნაზიის უკან.
ხელის-მოწერა მიიღება თბილისში, რედაქციაშივე;
ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე
მცხოვრებთათვის აღწერილი: ВЪ Тифлисе, въ редак-
цію „Дროება“.
ფასი: წლით 9 მ., 11 თვით 8 მ., 50 კ.; 10 თვით —
8 მ.; 9 თვით — 7 მ. 50 კ.; 8 თვით — 7 მ.; 7 თვით —
6 მ. 6 თვით — 5 მ.; 5 თვით — 4 მ. 50 კ.; 4 თვით — 4
მ.; 3 თვ. — 3 მ.; 2 თვ. — 2 მ.; 1 თ. — 1 მ.

დროება

ბავოლის ყოველ-ღამე ორშაბათს გარდა.

ფასი განცხადებისა: სტრიქონზე რვა კაპ; გან-
ცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზე
ზედ.
თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს
და შეამოწმებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს
დაუბეჭდავ წერილებს რედაქცია გერ დაუბრუნებს
ავტორს.
ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპიკით.

არწყუნისაული თეატრი

გვიანას, მარამაზისთვის 19-ს,
გამართული იქნება
წარმოდგენა და კონცერტი
I

ჯერ პირლი, მერ მოსუბანი

კომედია - ვოდევილი I მოქმედებად.
II
კონცერტი
ა) ხალხური სიმღერები, ბ) ლიტე-
რატურული განყოფილება და ვ) კო-
მიკური კუპლეტები.
ხორაში მონაწილეობას მიიღებენ:
ბ. ბალანჩივაძე, ბ. ძიქვაველიძე, ბ.
ბერიშვილი, ბბ. ბეჭანიშვილები და
სხვანი.

სამხრ. ბავიროვულ მდგობა- რეობაში

კომედია I მოქმედებად.
მონაწილეობას მიიღებენ: მ.მ. სა-
ფაროვისა, მ. მელიქიშვილისა, მ. აბა-
შიძე, ა. მოხვევი, ა. ლულაძე, მ. ბა-
ბიჩიანი, ხორა და სხვ.
ანტრაქტში დაუკრავს სამხედრო მუსიკა
დასაწყისი 8 საათზე.
ბილეთები ისყიდება თეატრის კასსაში.

„ვიზანტია“

ამა აგვისტოს 15-ს გაიხსნება «ბა-
თუმის» სასტუმრო, რომელიც ღღემ-
დის იყო დახურული. ორივე საოთუ-

«დროების» ქელტონი, აგვისტ. 18

ლიტერატურული პრონიკა
წერილი მეორე.
(«ივერია» №№ V და VI, 1884 წ.)
(შემაჯი*)

იმევე „ივერის“ წიგნში დაბეჭდი-
ლია ბ. ბადაღმელის «მოკლე ცნო-
ბა», მცირე შენიშვნა ლიუტერზე, რომ-
გორც პედაგოგზე. ბადაღმელს ლიუ-
ტერი წარმოუდგენია გენიოსად და
ამბობს, რომ «გენიოსი იმიტომ
არის გენიოსი, რომ ყველაფერს, რა-
საც ხელს მოჰკიდებს, სისრულე და
დამთავრება მისცეს, თუმცა ლიუტერ-
მა არც «სისრულე» და არც «დამთავ-
რება» არ მისცა არა თუ პედაგოგიას,
არამედ სხვასაც, რასაც კი ხელი
მოჰკიდდა. მაგრამ ეს არაფერი; სა-
კვირველი და საოცარი ის არის, რომ
ბადაღმელის სიტყვით, ლიუტერი
იყო კაცი, რომელსაც ჰსურდა დამე-
ყარებინა ქვეყანაზე ძიობა; ერთობა,

*) იხილეთ «დროება» № 178.

ლი ამ სასტუმროსა ხელ-ახლად გარ-
დაკეთდა და დაერქვა სახელად «მი-
ზანტია», ამ რიცხვიდან პატივის-ცე-
მით მიიღებს სტუმრებს, რომელთაც
ძირიელ იაჟად ექნება სუფთა ოთახი
და საკმელი.
არენდატორი ბ. შენგალია.

შინაური პრონიკა.

«წერა-კითხვის საზოგადოების»
წიგნთ-საცავს ამ ღღემში რამდენიმე
შემოწირულობა მოუყვდა: ბ. ნ. ხი-
ზანაშვილმა შესწირა ხელთ-ნაწერი
გრამატიკა, შედგენილი ბატონი-შვილის
ღვთისაგან, რომელიც იყო «პირმო-
ძე ირაკლი მეორის პირმო ძის ბიორ-
გისი». გრამატიკა დაწერილია 1790
წ. (ხლ) ქ. თბილისს. საყურად
ღებოა შემდეგი ადგილი გრამატიკის
წინა-სიტყვაობაში, მიმართული მეფის
ირაკლისადმი: «ვინაჲთგან მოუცალეო-
ბასა ქუდაშე შვერდომილ არს ერნი
თქვენნი, და არა აქუსთ მოცალეობა
დროჲსა ძლით მიზეზითა ერთა ქართ-
ლოსიანთა, რათამცა ახნაურებითა
ხელუათა გინა ჭილოსოფიათა იუზენ
შემეცნებულ ანუ ზედ-მიწევნილ: ამის
გამო ეყავ შრომაჲ შემოვსტენ და
შეგვბზენ ადვილ გასაგონნი ესე
ძეშლოთაგან და ახალთა ღრამატიკათა
კითხუა მიგებთი მცირე ესე წიგნი,
რლ არს გზაჲ სიბრძნისა, გინა კლი-
ტე მეცნიერებისა».

ბ. ბ. ხალიკალიანმა შესწირა ამა-
ვე წიგნთ-საცავს, 1) ხელ-ნაწერი «მე-

თანასწორობა და კეთილ-განწყობი-
ლება... მაგრამ იქნება, მკითხველმაც
იცოდეს, რომ ეს სიტყვები მარტო
მაღალი ჭრაზები არიან და იოტის
ტოლა სიმართლესაც არ შეიცავენ.
ახეთი მწერალი, როგორც შერი,
(„Исторія цивилизації Герма-
нii“) პირ-და-პირ ამბობს, რომ ლიუ-
ტერს არ ესმოდა მაშინდელი ჰუმან-
ური მიმართულება, განვითარებით
სოციალი თუ მაღლა იდგა თავის
დროის მონასტრულს სწავლა-მეცნიე-
რებაზე. ნიქით და გონებით შუათანა
კაცს არ აღემატებოდა. არა თუ კე-
თილ-მობილოური ბუტენი, ტენგლი,
ბევრი სხვებიც თანამედროვენი დაშო-
რებით სჯობდენ გამჟირახობით, ნი-
ქით და სწავლით ძალად გენიოსად
დასახულს ლიუტერს. თუ რა ძიობის,
ერთობის და თანასწორობის მქადაგე-
ბელი იყო ეს ბერი, სიანს იმ ჭაქ-
ტიდამ, რომ იგი აჯანყებულ გლეხებს
უწოდებდა ცოფიან ძაღლებს და ურ-
ჩევდა მთავრობას და თავადებს მათ
გაჟლეტას, დახრობას, ასო-ასოდ და-
კუწვას... ლიუტერმა მხარე დაიჭირა
დაჩაგრული ხალხის მტარეალებსა და

ტოლოლია» ანუ მითოლოგიური ღღე-
სიკონი, რომელიც დაწერილია იო-
ნე იოსების ძის ლარაძის მიერ და
დასრულებული 1833 წ. 2) ამეროსის
ქადაგებანი, თვით ამეროსის ხელით
ნაწერი, 3) «საყოფაქცეო ჰსჯა მარ-
კოს პეტრელსი, რომის ძეისრისა»,
გადმოთარგმნილი რუსულიდგან ბიორ-
ჩა ნაცელიშვილის მიერ და შედგენილი
ბატონი-შვილის ღვთისაგან, «განათ-
ლებულთა შორის უბრწყინვალესისა
და უბრწყინვალესთა შორის წვერთა
უგანათლებულესისადმი», 4) მეტის-მე-
ტად წერილის ხელით ნაწერი ხუცუ-
რი წიგნი, რომელსაც ჰქვიან «ბული-
ნი ანუ საღვთისწავლო».

== ბორის ხილი სწორედ გაუთავე-
ბელი საქმე შეიქმნა მთელის მხრი-
სათვის. ჯერ იყო და ბორის გამგეო-
ბის მოიჯარადრენი ტყავს აძრობდენ
გამვლე-გამომვლელოს. ამას გარდა,
ყოველ ღღე-წყლობას ხილი უნდა აუ-
ცილებლად წაელო მტკვარს და დაწ-
ყებულიყო ერთ ნავტიკებისა, ნაფებისა
და ძღამის ჭამის პარამებისა. როგორც
იყო, ბორის მხარის ხალხისასცდა ამ
გაჭირებას და ეღირსა ჰკინის სამუდამო
ხილს, რომელიც სწორედ ღღდს შე-
ღავათს უშვრება მთელს ხალხს. ბორის
გამგეობას უნდოდა ეს ხილი თითონ
დაესაყუთრა და ყოველ წლიე მიეღო
ყუათიანი ღღეკმა მოიჯარადრეთაგან,
რომელნიც, რასაკვირველია, თავიანთ
მხრივ, ერთი-ორად და სამად შეისრ-
ლებდენ დანახარჯს გამვლე-გამომგ-

ამითი საქვეყნოდ უჩვენა ყველას,
რომ იგი ძალიან შორს იდგა იმ სწავ-
ლაზე, რასაც თვით მაცხოვარი გვი-
ქადაგებდა». თუ გლეხს კისერზე უღე-
ლი არ ადევს, მეტიჩარობას დაიწყებ-
ს, განვიზრდება და მაშინ ხომ ქვეყ-
ნა დაინგრევია, პირას ბძანებდა ძიო-
ბის, ერთობის და თანასწორობის მქა-
დაგებელი მარტინ ლიუტერი, ეს კერ-
პი პრუსიელი „იუნკრებისა“! ჭეოდა-
ლებიც მეტს არას თხოულობდენ. სამ-
ხრეთ ბერმანის და რენის პროვინ-
ციების ველნი მალე მოიწყვენენ უმან-
კო სისხლით, წითლად შეიღებენ...
ლიუტერიც ტაშს უკრავდა, აქენებდა
მძინვარე ჭეოდალებს. მკითხველსაც
ეცოდინება, რომ გლეხთა ამბობება
მალე ჩაიფუშა, დაიღუპა წმინდა საქ-
მე მიუნცერისა. ლიუტერსაც მეტი არა
უნდოდა-რა... პოლიტიკური იდეალი
ლიუტერისა—თუ კი რაიმე იდეალი
მოეპოვებოდა ამ თეოლოგს—თხოუ-
ლობდა ხალხის მონობას და მორჩი-
ლებას ჭეოდალებისადმი. თითონ თეო-
ლოგიც ყურ-მოჭრილი ყმა იყო ამ
უკანასკნელებისა. პირისათვის ჭეო-
დალები ხელს უწყობდენ, ეხმარებო-

ღღელთაგან. მაგრამ ასაცილებლად გა-
ნიზრახეს ფულის გაწერა ყველა ბო-
რის მხარის სოფლებზედ შემდეგის
წესით: ახლო სოფლებებმა უნდა იხა-
ღონ ოთხის წლის განმავლობაში 2
მან. კომლზედ, შორეულებმა 50 კ.,
და შუათანა მანძილზედ მდებარე სოფ-
ლის მცხოვრებლებმა ამ ორს სუქსს
შუა. ეს ფული შევა ხაზინაში ხილის
ყასად და მასუკან სამუდამოდ გადარ-
ჩება ხალხი ამ უსიამოვნო გარდასახადს.
შველა სოფლებს სიამოვნებით შეუდ-
გენიათ განაჩენები ამ ფულის გაღება-
ზედ, მხოლოდ ყველაზედ ღღდი და
შეღლებული სოფელი რუისი გაჭირ-
ვეულებულა, როგორც გვაწობეს,
ორის თუ სამის პირის ჩაფონებით.

== პირი მაგალითი იმისი,
თუ ჩვენს პროვინციულურს დაბებსა
და ქალაქებში (განა მარტო პროვინ-
ციულურში) რა უკადრისის ფულის
ხვეკის სურვილამდე მისულა ხალხი:
სოფ. სხინვალში თურმე იქაური გაჭ-
რები ქათმების ყიდვის დროს თვალს
ალარ უჯერებდენ და ცოცხალ ქათმებს
სასწორზედ სწონვენ; კვილაც წ. 5—ოეს
კიდევ თავის მამულში მომდინარე

ღენ მას. თუ რითიმე გამოიჩინა თავი
ლიუტერმა—ეს იმითი, რომ მან გა-
მოუცხადა სასტიკი ბრძოლა წნეობით
დაცემულს კათოლიკე ეკლესიას და
პაპას. ღიად, ლიუტერი იყო მხო-
ლოდ ახალი მოძღვრების თეოლოგი
და თეოლოგადვე დარჩა.

თითონ პედაგოგიას, სკოლას ლიუ-
ტერმა ვერ მისცა სასარგებლო მიმარ-
თულება, ვერ უჩვენა ნამდვილი გზა,
საგანი, სახალხო სწავლა-განათლება
მსხვერპლად შესწირა ეკლესიას, მთავ-
რობას. აწინდელი პრუსიის სამხედ-
რო-პოლიციური სკოლა ლიუტე-
რის ხელთა-ქმნილებია. ამსკოლის მეო-
ხებით ეხლაც დაჩაგრულია დაბალი
ხალხი, ეხლაც სიტკობებით სცხოვ-
რობენ პაწაწინა თავადები, გრაჭები,
გერცოგები, რომელთა მიწა-მამული
ისე მცირეა, რომ, ჰენეს სიტყვებისა
არ იყვეს, წვიმასა და ტალახში კაცი
თავისუფლად ვერ გაივლის — მთლად
წალის ძირზედ მიეკრობა მათი უძრავი
ქონება... მაგრამ უსამართლობა და
შეცდომა იქნება, ისიც არ მოიხსენ-
ნიოთ, რომ თეოლოგი-რეფორმატო-
რი ღღდს მნიშვნელობას აწერდა სკო-

წყაროს უფასოდ აღარავის აძლევს თურმე და ტაქსა დაუნინანეს: სურაზედ 1 კაპ. და კოკაზედ 2 კაპ...

== ბაზ. „ძველში“ კეთილდღობით, რომ აგვისტოს 12-ს შესდგა ყრილობა თბილისის საკრედიტო საზოგადოების, რომელსაც მოხსენდა მინისტრის წინადადება შესახებ წესდების რამდენიმე მუხლის შეცვლისა. უმთავრესი მათგანი არიან: ა) საკრედიტო საზოგადოების „ობლიგაციები“ პრიკაზისგან ნომინალურს ფასად მიიღებოდეს და ბ) რომ საზოგადოების საერთო ყრილობა ყველა წევრების თანადასწრებით კი არა ხდებოდეს, არამედ მხოლოდ მათგან ამორჩეული 72 დეპუტატი მოიწვეოდეს და ყრილობის დროს მმართველობისაგან დანიშნული ჩინოვნიკი დაესწრებოდესო.

ყრილობამ სიამოვნებით მიიღო ეს წინადადება.

== ბაზ. „მელუ“ ვაჭრობინებს, რომ სომხის მღვდელი პაქელა ახიზიანი უცენიათ მემკვიდრედ ძალკუტაში გარდაცვალებულის სომხის პაპიკისა. მისი სიმდიდრე ოთხს მილიონს გადაეჭარბებაო, ამბობს ესევე გაზეთი.

== ჭურძის საჭილოქსერო პარტიის ექსპერტი აგვისტოს 14-გან იტყობინება, რომ მას აღმოუჩინია ჭილოქსერა ვაჭ. როსტოვეცოვის მამულში და მებატონის მჭროსიძოვის ბაღში, რომელიც 12 ვერსტზედ არის დაშორებული ზაგინის სტანიცაზედ, მაიკოპის მაზრაში. ამათ ვაჭები უყიდიათ მებაღე ტარაშკევიჩისაგან. აუადმყოფობით მოკული ადგილი სამას ოთხკუთხს საყენამდის იქნებაო.

ჩვენი თეატრის შესახებ.

წერილი მესამე. *)

დღეს ჩვენ გვინდა იმ სისტემის შესახებ მოვილაპარაკოთ, რომელიც ჩვენი თეატრისათვის უფრო შესაფერისი არის და მოსახერხებელიც.

ეს არის შემოსავლის განაწილება არტისტების შორის ღირსებისა და შრომის კვალობაზედ, რასაც სიადილისთვის სამარკო სისტემას უწოდებენ.

ამ გვარი სისტემა ჩვენთვის მით არის მოხერხებული, რომ არტისტი იმაზედ მეტს ვერ მოითხოვს, რაც წარმოდგენებიდან შემოუვა და შესაფერენი-კი იმიტომ, რომ საქვეყნო საქმის მოსაწახურეთ მოთავედ ეყოლებათ სახელ-გამოჩენილი კაცი, რომლის გულ-მოდგინე მეთაურობა არტისტებს სამაგალითოდ გაუხდებათ და საერთო საქმისთვის-კი მეტსაც გააჭირებენ და მეტსაც გააკეთებენ.

ამ სიტყვების შემდეგ იხადება კითხვა: ჩვენში შესაძლებელი არის მარკების წესით ემართოთ თეატრის საქმე, თუ არა?

ეს წესი იმაში მდგომარეობს, რომ წარმოდგენებიდან დარჩენილი წმინდა შემოსავალი მთელისთვის განაწილებაში ერთად გროვდება და ბოლოსთვის უკანასკნელს რიცხვში არტისტები ერთმანერთში იყოფენ. მხოლოდ, რათა ყოველი არტისტი შრომისა და ღირსების კვალობაზედ დაჯილდოვდეს, ამისთვის მოთამაშენი რამდენიმე ხარისხად იყოფიან. მისი განაწილებაში, სანამ ფული გროვდება, ისინი, ფულის მაგიერ, მეტს ანუ ნაკლებს, იმის კვალობაზედ, რა ხარისხისაა იქნება, მარკებს იღებენ და თვის დამლევი ფულის გასაყოფად წარმოადგენენ.

*) იხილეთ „დროება“ № 176.

ლას, რომლის წადებრაკი მიმართულება მან სამუდამოდ უარ-ჰყო და რომელიც სახალხოდ აღვირა. ლიუტერს კარგად ესმოდა, რომ რეჟორმატია ფებს მოიკიდებდა ხალხში სკოლის შემწეობით და ამისთვის ურჩევდა დაბალი ხალხისათვისაც ესწავლებინათ. მისი უმთავრესი ყურადღება მიქცეული იყო სკოლის გარეგან მხარეზე — აქ შემოიღო მან ბევრი სასარგებლო ცვლილება; სკოლის ამაღორძინებელი, განმავითარებელი სული, მიმართულება, როგორც ზემოდ შეენიშნეთ, ნამდვილს გზაზე ვერ დააყენა. რადა? — მადა, რომ, როგორც პოლიტიკაში, ისე პედაგოგიაში ლიუტერი ვიწრო შეხედულობისა იყო. ლიუტერზე უფრო დიდი ღვაწლი მიუძღვის მის თანამოღვაწეს მელანხტონს, რომელსაც შემდეგში „მერმანის მასწავლებელი“ უწოდეს. ამან შეადგინა სხვა-და-სხვა სახელმძღვანელოები სკოლისათვის, ბევრით წინ გაასწრო თავის მოძღვარს პედაგოგიურს საქმეებში. მადა, როგორც სხვაში, ისე პედაგოგიაშიც ლიუტერმა ვერ გვიჩვენა საქმის სისრულე და

დამთავრება, ვერ დაგვიტოვა ვერც მგენიოსობა და ვერც ძმობა, ერთობა, თანასწორობა და კეთილგანწყობილება დაამყარა...

ბატ. მაღალმელის წერილს თან მოსდევს ბ. ლენინაშვილის საინტერესო წერილი — „საიდგან წარმოსდგა ძველსაში ყაჩაღობა“. ატეორის სიტყვით, „ყაჩაღობა დიდი სოციალური სენია, მაშასადამე, ამ სენის მიზეზიც ძალიან დიდი იქნება და მისი ფესვებიც ღრმად იქნება გაძღვარი. ამ სიტყვის შემდეგ, მკითხველს კანონიერი ცნობის-მოყვარება ებადება, — გაიგოს — სად და რასშია ეს ძალიან დიდი მიზეზი, რომელს ნიადამია „ღრმად გაძღვარი მისი ფესვები“. ძალიან დიდს მიზეზს და მისი ღრმად გაძღვარი ფესვებისა მძებნელი გადაჭრით ამბობს, რომ „ყაჩაღობის მიზეზი ხალხის გაუნათლებლობა არ არისო“. აქამომდე ყველა გვარი სოციალური სენის ერთ უმთავრეს მიზეზად მიანიათ ხალხის გაუნათლებლობა, მისი გონების სიბნელე, მაგრამ ამას უარ-ჰყოფს პატივემული ავტორი და თამამად გვიამბობს, რომ „ყაჩაღობას

მსოქვათ უფრო აშკარად. მაგალითად: არტისტები იყოფიან ოთხს ხარისხად. პირველ ხარისხის არტისტსა აქვს თითო წარმოდგენაზედ 5 მარკა. მეორეს 4 მარკა. მესამეს 3 მარკა. მეოთხეს 2 მარკა.

ოთხს ამ გვარ არტისტს თითო წარმოდგენაზედ ექნება

სულ 14 მარკა.

უკეთეს თევში მხოლოდ ოთხს ჩვეულებრივს წარმოდგენას ვინაგარიშებთ, მაშინ ამ არტისტებს თვის განმავლობაში ექნებათ:

- 1-ლის ხარისხისას 20 მარკა
- მე-2-რისას 16 "
- მე-3-მისას 12 "
- მე-4-ისას 8 "

სულ 56 მარკა მოუგროვდებათ თვის განმავლობაში, ანუ, უკეთეს მსოქვათ, ოთხის წარმოდგენიდან წმინდა შემოსავალი 168 მან. რომ დარჩეს, მაშინ ეს უნდა გაიყოს მარკებზედ, ე. ი. 56 მარკაზედ და გამოვა რომ თითო მარკა ელირება 3 მან. ანუ არტისტებს შემდეგს კვალობაზედ შეხედებათ ფული.

პირველი ხარისხისას ჰქონდა 20 მარკა. მარკა ღირს 3 მან. 20 მარკაში შეხედება 60 მან.

მე-2-რე ხარის. 16 მარ. X 3=48 მ.
მე-3-მე ხარის. 12 მარ. X 3=36 მ.
მე-4-ზე ხარის. 8 მარ. X 3=24 მ.

სულ 56 მარკ. X 3=168 მ.

ამ გვარად ოთხი არტისტისთვის გვეკორდება 168 მან. და ამავე კვალობაზედ 16 არტისტი რომ ვიყოლიოთ, (ეს რიცხვი სრულიად საკმარისია ჩვენის წარმოდგენებისთვის), დაგვეკორდება 672 მან.

ამ ანგარიშის გამო იხადება შემდეგი კითხვა: თევში ოთხს წარმოდ-

სხვა ყველაფერი შეიძლება არ იცოდეს, მაგრამ შენი და ჩემი-კი ძალიან კარგად იცისო... ჰერ ერთი ესა, რომ შენის და ჩემის ცოდნა (იურიდიული ცნება საკუთრებისა) და განათლება ერთი და იგივე არ არის, ხალხის განათლება დიდი და ვრცელი ცნებაა და შეიცავს არა თუ მარტო შენის და ჩემის, საკუთრების ცოდნას, არამედ ბევრს სხვა რასმეს. საკუთრების ცოდნა შეიძლება მოიძებნოს ისეთს ხალხშიც-კი, რომელსაც განათლებისა იხიცი არ ესმის. მაშასადამე, შენის და ჩემის ცოდნა განათლებას როდი შეადგენს. ხალხის განათლების გავრცელებას თან მოსდევს ყაჩაღობის შემცირება. ამის დამატკიცებელი მაგალითების დასახელება ძალიან ადვილია, თუმცა ისიც უნდა ითქვას, რომ ხალხის გაუნათლებლობა არ არის მხოლოდობითი მიზეზი ყაჩაღობისა. სხვა მიზეზებიც არიან. თუ ეს ასეა, ხალხის გაუნათლებლობაც უნდა იყვეს ყაჩაღობის ერთი მიზეზთაგანი და არის კიდევ... სოციალური სენისა. მკურნელი მეორე მიზეზსაც — სიზარმაცეს, უშრომლობას —

გენას შეუძლიან ამ ფულის მოცემა?

უკეთეს რიგინაშე მტკიცე მტკიცე რიგინას წარმოდგენებს გამართავს, მაშინ თამამად შეგვიძლიან ასე ვინაგარიშოთ: თევში ერთი წარმოდგენა მოგვეცემს წმინდა შემოსავალს 300 მ. ერთიც 200 მ. მესამე 150 მ. და მეოთხეც 100 მ.

სულ 750 მ.

ე. ი. საჭირო რიცხვზე გადაჭარბებული. მაგრამ წარმოვიდგინოთ რომელიმე შემთხვევა, რაც შემოსავალს ხელს შეუშლის და აღრიცხულ რიცხვს ვერ შეასრულებს. მაშინ მხედველობაში კიდევ გვაქვს თევში ორი ბენეფისი, რომელიც 300 მან. არა უნაკლებს შემოსავალს მოიტანს და ჩვეულებრივი წარმოდგენებიდან შემოსავლის დაანაკლისს შეავსებს.

ეს აღრიცხვა რომ ისე მარტო სიტყვიერად არ არის მოყვანილი, ამის დასამტკიცებლად მოვიყვანთ შემდეგს მაგალითს, რომლის დამსწრე და მოწამე მთელი ჩვენი საზოგადოება არის.

ჩვენა გვეყავს სწიდი არტისტი, რომელთა ბენეფისის დროს ყოველთვის მკირედის მეტნაკლებობით თეატრი საესე არის ხოლმე და სრულს შემოსავალს აძლევს. აქედგან ამხანაგობას ერგება ხოლმე 200 მანათზე მომეტებული და ოთხიც გამოიძენება ისეთი, რომელნიც თვითთულად არა ნაკლებ 100 მან. მისცემენ.

თუ ბენეფისებმა 300 მან. მაგიერ, თევში მხოლოდ 200 მან. მისცეს ამხანაგობას, მაშინ ჩვეულებრივმა წარმოდგენებმა საჭირო ხარჯის 672 მანეთის მაგიერ 472 მან. რომ შემოიტანონ, საკმარისი იქნება.

ამის გარედ თეატრის ქირაც უეჭველია ორს თუმანზედ მაინც შემ-

უარ-ჰყოფს და ბძანებს: „უშრომლოდ ქონების შეძენა არ არის ყაჩაღობის მიზეზიო“. სჩანს, ბოროტაღობის და შარბაღის ყაჩაღები მშრომელნი უნდა იყენენ... მა რატომაც არა, როდესაც დღე და ღამე თავიანთ მსხვერპლს უყარაულებენ?... მაგრამ მკითხველმა არ უნდა დაიფიქოს, რომ ეკონომიური განუვითარებლობა, მუშაობის და შრომის სიძულვილი ხშირად ჰბადავს ხალხში და კერძო პირში ცარცვა-გლეჯის სურვილს, შენის და ჩემის უარ-ყოფას, ლტოლვილებას ყაჩაღობისადმი. მანათლებულის და მშრომელის ხალხის ცხოვრებაში ყაჩაღის იშვიათად შეხედებით და იქ-კი ხშირად, სადაც არც განათლებასა და არც შრომის სიყვარული. ძველსაის რომ თავი დაეწებოთ, მეროპაშიც ვიპოვით ამის მაგალითს. პიღეთ მშრომელი საფრანგეთი და მისი ზარმაცი მეზობელი მსანია... მაშ რა არის ნამდვილი მიზეზი დიდის სოციალურის სენისა, მისი ღრმად გაძღვარი ფესვებისა? ზეკითხავს განრისხებული მკითხველი. ბატ. ლენინაშვილის აზრით, ეს მიზეზია... გლეხ-კაცის მოშლილი მე-

ცირდება, ეს შეადგენს თვეში 120 მან. და მაშინ ჩვეულებრივმა წარმოდგენებმა 352 მანეთი წმინდა შემოსავალი რომ მოგვეცეს, მეტი აღარც დაგვირდება.

სქედან აშკარად სჩანს, რომ შემოსავალი თეატრის საქმეს ვერ დაბრკოლებს, რადგანაც ჩვენში თეატრი არტისტებს იმდენს მისცემს, რომ საცხოვრებლად საჭირო ხარჯი მაინც აიღონ და თუ ჩვენს არტისტებს უსაქონოესი საშუალება გქნებათ, წარსულის მაგალითებით დაგვიტყვიან, რომ თეატრს ვერ უღალატებენ და ბევრის მომთმენნი წარსულში, მომავალშიაც გაქირვებას არ გაეცევიან.

მკითხველი იტყვის: „საქმე გაჩაღებული ყოფილა, დაიწყონ წარმოდგენები, რაღას ელიანო?.. საქმეც მაგაშია, რომ საქმის დაწყობი არა სჩანს,

თუმცა თეატრის მართვა შესაძლებელია. წინა წერილში ჩვენ აშკარად დაინახეთ, რომ იმ წნეობის მქონე ანტრეპრენიორის შიშა, როგორც საზოგადოდ დასის მმართველი უნდა იყოს, თუ შეუძლებელი არა, ძალიან და ძალიან ძნელია; მარკის წესით საქმის მწარმოებლის დასახელება კი უფრო ადვილად მიგვანჩნია; მაგალითად: ამ საქმისთვის ბეჯითი და ნამდვილად სასარგებლო პირი იქნებოდა თავ. შიორგი თუმანიშვილი, რომელიც პირველად ჩაგდო საძირკველი ჩვენი სამუდამო დასის შესადგენად, თავის დაუღალავის და პატისაკემის შრომით ისე გაამაგრა მისი დასაწყისი, რომ სხვა-და-სხვა შემთხვევებმა თეატრის საქმე ვერ შეარყიეს და მკვიდრ ნიდავზედ აშენებული საქმე დღესაც მხოლოდ მმართველის ელის. თავად შიორგი თუმანიშვილსავით არავის შეშვენოდა ამ საქმის მეთაურობა და მისგან ფეხ-ადგმულს საქმეს დღესაც

უწეობა, ამ მეუწეობის დატეხ. თუმცა მკოდნე მკითხველი ამ მეურნეობის მოშლის და დაცემის მიზეზად მიიღებს, სხვათა შორის, გაუნათლებლობას, შრომის უყვარულობას, რომელსაც ავტორი ზემოდ უარაჰყოფდა, მაგრამ ეს კიდევ არაფერი, ეს მარტო ლოლიკის სისუსტეს ამტკიცებს... საქმე ის არის, რომ მარტო მოშლილი მეურნეობა არც ყოფილა და არც არის ყაჩაღობის ერთადერთი მიზეზი. მსეთი მეურნეობა ხალხში ჰბადაეს უფრო წერილმან ქურდობას, ვიდრე ყაჩაღობას. მაგრამ თითონ ავტორი ამტყუნებს თავის თავს, როდესაც ვრცლად ლაპარაკობს, რომ ყაჩაღობა აშენდა რაინდობაზე და წარმოიშვა ისტორიულ გარემოებათაგან (ეს აზრი ავტორს მშვენიერად აქვს გატარებული თავის წერილში). ღიად, ყაჩაღობა დიდი სოციალური სენია, ღრმად აქვს ფესვები გამდგარი. ძიდეც ამიტომ მის მხოლოდობით მიზეზად არ ჩაითვლება მარტო ასეთი მარტივი მიზეზი, როგორც „გლეხ-კაცის მოშლილი მეურნეობა“. ამ სენს, ამ დიდს მოელენსა დიდი მიზეზიცა აქვს.

იმასავით ბეჯითად ვერაფერ მოვიკიდებოდა.

ამავე საქმისთვის სასარგებლო იქნებოდა თავ. მიხ. პეტ. ბებუთაშვილი და კიდევ რამდენიმე პირნი, რომელთაც დღეს ვერ ვახსენებთ სხვა-და-სხვა გარემოების მიზეზით.

რასაკვირველია, ზემო მოხსენებულთ პირთ შორის არც ერთი არ არის ისეთისთვის, რომ მარტოდ, დრამატული საზოგადოების მიუშველებლად შესძლოს თეატრისთვის ყველაფრის გარეგება და სწორედ ამისთვის დრამატულ საზოგადოებას ფულის ანგარიში, პიესების გადათვლიერება, შესწორება და ზოგიერთი საჭირო ნივთების მოპოვება თავის თავზედ უნდა მიეღო; მაშინ წარმოდგენების რიგინად წამყვანი კაცი ბევრით უფრო ადვილად იშოვებოდა.

ამ გვარად, ჩემის აზრით, ჩვენი თეატრის საქმეების წაყვანა შესაძლებელია მხოლოდ დრამატულის საზოგადოების მმართველობის დახმარებით და საქმის მკოდნე პირის მეთაურობით.

მიატკივთ, ბატონებო, ყურადღება ჩვენს თეატრს, ვიმეორებ, რომ მას მტირე სამსახური არ გაუწევია ჩვენის საერთო საქმის წინ-წასვლაში და არც მომავალში დარჩება უნაყოფო.

საქცილას თეატრიკა.

„დროშის“ კორესპონდენტი

მშუთისნი, აგვისტოს 15-ს. ეს თვე ქუთათურებისათვის მეტად საყურადღებოა, მაგრამ სასურველს კი არას წარმოადგენს. ბუნებაც მოიღუშა—თითქო აჰყვა ჩვენი ცხოვრების მიმდინარეობას. ხშირმა წვიმებმა, არეულმა ტაროსმა და საშინელმა ნოტი-

თვით ეს მიზეზი სხვა-და-სხვა გვარისა და ფერისაა. პირველად ესა, რომ სოციალური სენი უნდა მოიძებნოს მთლად ხალხის სოციალურს სხეულში. და ეს უკანასკნელი ხომ ნაყოფია სხვა-და-სხვა გარემოებათა, მიზეზთა. როგორც თქვენც გეცოდინებათ, ხალხის საზოგადოებრივი სხეული შესდგება მრავალ-გვარი ელემენტებიდან, ნაწილებიდან. აქ მრავალ-ნაირს ელემენტს, ნაწილს შეხედებით—ისტორიულს, პოლიტიკურს, ზნეობრივს, იურიდიულს, ეკონომიურს... ასეთი თუ ისეთი სენი იზდება ამ ელემენტთა ზედ-მოქმედებით, გავლენით. მსევე უნდა ითქვას იმ დიდს სენზედ, როგორც ყაჩაღობა ჩვენში და სხვაგან. ყაჩაღობასაც ღრმად ფესვები აქვს გამდგარი საზოგადოებრივს სხეულში, მის არსებაში. მის ასახსნელად როდი კმარა მარტო ერთი მიზეზი, არა—ამ სენს ჰბადაეს და ასაზრდოვებს მთელი ჯგუფი სხვა-და-სხვა ელემენტთა, ძალათა. მართალია, ხშირად ერთი რომელიმე ელემენტი, ძალა იქერს მთელს ჯგუფში თვალ-საჩინო ალავს და ჰგონიათ კი-

ობამ შეგვაწუხა და გაავრცელა სხვა-და-სხვა სენი. უფრო უჩივიან მუცლის ფალაოთობას. მრთის სიტყვით, ბუნებაც არეულია და ჩვენს ცხოვრებასაც ბევრი შავი დღე გამოიკრია.

შავი დღე იყო ამ თვის 13-ს. მე მოგახსენებთ სათავად-აზნაურო ბანკში მამულების ვაჭრობაზე, რომელიც ამ რიცხვში მოხდა. ამ შავი დღის დაწყებამდის რაღაც განსაკუთრებული სახე დაედო მუთაისს. შევლას თვლები გამტყრებული ჰქონდა, სახე დაღრევილი და ვისმეს რომ რამეს ეტყოდი, პასუხად სხვას გეუბნებოდა. შესაბრალოს სურათს წარმოადგენდა ამ დღეს ბანკის დარბაზი, ცრემლიანთ ბევრს ნახავდით. ბევრს შეეტანა მხეცრი ფული, მაგრამ ვაი ამისთანა შეტანას, როცა თითო მანათი უღირთ მანათ ნახევრად. რაოდენიმე მამულები გაიყიდა და ბანკსაც დარჩა. დასაფიქრებელია მდგომარეობა ბანკის მოვალეთა და თვით ბანკისაც. დღეს გაღიხადეს, ხვალ გაღიხადეს, გაღიხადიან ზევ და მახვვს აი კითხვა, რომლის პასუხი მეტად მწვაფია. ან რა ბოლო ექმნება ბანკს, თუ მამულები მას შერჩა!

ამ თვის 20-ილამ მუთაისში ყველა სასწავლებლებში მისაღები ეგზამენები დაიწყება. შინ მოსთვლის, რამდენს აუტირდება დედა ამ დღეებში თუ უფკანსობისა და თუ სხვა-და-სხვა მიზეზების გამო. რა გვეშველება, რით დავაკმაყოფილოთ ჩვენი სწავლის წყურვილი! სწავლაზე დამოკიდებული ჩვენი აწმყო და მომავალი, ჩვენი ეკონომიური და გონებრივი წარმატება. მიცი ამაზე მეტყვიან—ამ საგანზე ბევრი თქმულა და დაწერილია. დაწერილა და თქმულა, მაგრამ ჩვენ მაინც არ მოვიშლით ჩვენს გოდებას და ლაღდებას. სწავლა გვიდა, ცოტა სასწავლებლები გვაქვს, საჭიროა

დევ, ვითომ ეს ძალა იყოს ერთადერთი მიზეზი საზოგადოებრივი სენისა, მაგრამ ეს მარტო პირველის შეხედულობით არის, სენის დაკვირვება, გამოკვლევა დაგვიტყვიებს, რომ იგი უნდა მოიძებნოს სხეულის საზოგადომდგომარეობაში. აი რისათვის აწინდელი მეცნიერება ხალხს უცქერის, როგორც სხეულს, ორგანიზმს. ეს შეხედულობა სუფევს ვერეთვე იმ მეცნიერებაში (იურისპრუდენცია), რომელსაც ყაჩაღობა ეკუთვნის და ეგონებ, არც ერთი კრიმინალისტი არ ახირდება და არ დაიწყებს დამტკიცებას, ვითომ ყაჩაღობის მიზეზი, ჩვენში, თუ სხვაგან, მარტო გლეხ-კაცის მოშლილი, დაცემული მეურნეობა იყოს.

იყო ერთი ხანა მეცნიერებაში, როდესაც დიდს სენს მარტო ეკონომიური მიზეზით ხსნიდნენ. მეცნიერების ამ გვარი მიმართულება გამოიწვია ცხოვრების სინამდვილემ, ხალხის დაცემულმა ეკონომიურმა მდგომარეობამ. მეტადრე საფრანგეთში სასტიკად გამოითქვა ეს უკიდურესი მიმართულება, როგორც პროტესტი,

სასწავლებლების გამრავლება და შემსუბუქება ყმაწვილებში [მოდუნდა] ქსასწავლებლებში. ჩვენც სწავლებლებს არ გვაძლევს, არა თუ კონკურსის ეგზამენებისთვის მოვამზადოთ ჩვენი შვილები, ანბანის სწავლებაც გვიკირდება, ამას წინად ბევრი ლაპარაკი იყო სამეურნეო, საქალბო და საოსტატო სკოლების დამართვაზე საქართველოში, მაგრამ ბევრი წყალი ჩაივლის, ვიდრე ამას მოვესწრებოდეთ. მუთაისის პროგიმნაზია, ნამდვილად ვიცით, უნდა გადაკეთდეს რეალურ სასწავლებლად. შიგობისი იქნებოდა, პროგიმნაზია პროგიმნაზიად დარჩენილიყო და ცალკე გაემართათ რეალური სასწავლებელი. არა თუ ერთი კლასიკური გიმნაზია და ერთი პროგიმნაზია, ორი და სამი რომ გაიხსნას მუთაისში, კიდევ საქმარისი არ იქმნება. მღენი და ვაჭარი, თავადი და აზნაური, ღარიბი და მდიდარი ყველანი სწავლისადმი მისწრაფიან. მგონებთ, ვისიც ჯერაარას უნდა მიატკიოს სათანადო ყურადღება ამ გარემოებას და დააკმაყოფილოს ჩვენი მოსაწონი სურვილი და კანონიერი მოთხოვნილება.

ს. ა. ა.

სველკერაქები

(„სწდილკეთის სააკენტოსის“)

აგვისტოს 16-ს

ამბარბუზში. გუშინ ხელმწიფე იმპერატორი და ხელმწიფე იმპერატრიცა ზღვის მანევრებზედ წაბანდნენ.

მარშალ. ობერ-ჰოლიცკეის-ტერმა გამოაცხადა, რომ აგვისტოს უკანასკნელს რიცხვებში ხელ-

ურის-ყოფა ბურჟუაზული წეს-წყობილობისა. შევლან ყველას ეკონომიური მიზეზები ელანდებოდა. მხლა მეცნიერების მიმართულება, შეხედულობა სხვა შეიქნა. ეკონომიურს მეცნიერებას თან მოჰყვა სოციალოგიური შეხედულობა. ამ შეხედულობით, ხალხი წარმოადგენს ორგანიზმს, რომლის სენი გამოწვეულია მარტო ერთის მიზეზით კი არა, სხვა-და-სხვა მიზეზებით. და თუ ყაჩაღობა დიდი სენია, მის ასახსნელად არა კმარა ერთი მიზეზი. აი სად არის უმთავრესი შეცდომა, რომელიც აფუქსავატებს, ძირს უთხრის ბატ. ლენინაშვილის წერილს. მაგრამ მაინც ამ წერილს ინტერესი არ აკლია და კარგი უქნია რედაქციას,—რომ იგი დაუბუქდაეს თავის ყურნალში.

ნ. უბნელი.

გაზი.

მწიფე იმპერატორი მოხანდებდა აქა...

პარიში. ადმირალი კურბე იწერება ჭყრეუდგან, რომ ესკადრამ შუადლის უკან ორს საათზე გამართნ თოფის-სროლა და ექვსს საათზე ჩინეთის 9 დიდი სამხედრო გემი და 12-ც პატარა დადუშა წყადში; გადარჩა მხოლოდ ორი მტრის გემი, რომელნიც მდინარით შემოთ წავიდენ; ჩინეთის კრუისის ბატარეები იძულებულ-ჰყვეს განიშებელიყვნენ; ჭრანცუ-ზებს ექვსი კაცი მოეკვდათ და 27 დაეჭრათ; მტრის ზარალი შესამჩნევია; საფრანგეთის გემები ცოტათი არიან გაფრუებულინი, მხოლოდ ერთი დადუშის-მატარებლის ქვაბი გასგდა. დაპე ესკადრას აწუნებდენ ჩინეთის ბრონდერები და დადუშის-მატარებლები; კურბეს განძრახვა აქვს ეს გემებიც დადუშოს და არსენალს დაუწყოს ზარბაზნის სროლა.

ბარლინი. ბაბელდერგის კომპოში იმპერატორი ვილჰელმი ცხენიდეგან ჩამოვარდა, მაგრამ მაშინვე ისევ ზედ შეჯდა და დაბრუნდა კომპოში; კუთები (მესკული) დაეეცა; საჭირთა მოსვენება, მაგრამ იმპერატორმა ჩვეულებრივს საქმიანობას თავი არ დაანება.)

ავგისტოს 17-ს.

პატიმარობაში. ცხენიანი-გვარდიის პოლკის კომანდირი, პოლკოვნიკი თავადი ბარიათინსკი დათხოვნილ იქმნა სამსახურიდეგან ავადმყოფობის გამო.

პარიში. ჩინელების ყველა ბატარეები მდინარე მინის გასწვრივ და უმთავრესი ბატარეები კინჰაის ჭორტებისა განაადგურეს ჭრანცუზებმა; ზღვაში ჩარვატერთან ჩაწყობილი დადუშები გაუქმებულია; კანტონიდან გამოდევნილ იქმნენ საფრანგეთის კონსული და სხვა ქვეშევრდომნი და გონ-კონგში მოვიდენ.

რომი. ავგისტოს 27 (ახ. სტ.) ხოლდერიან პროვინციებში ამ სენით 64 კაცი მოკვდა.

განცხადებანი

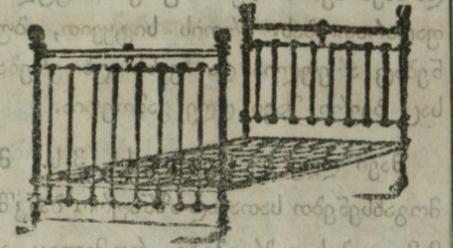
საბა-სკულსან ობოკლანის

ლემსიკონი

პეტარის სურათით და ისყიდება ანხატის ეზოში მღვდლის ბრიგოლ მღებრივისას.

შასი ოთხი მანათი ადგილობრივ, ხოლო გაგზავნილ ოთხი მან და ერთი აბაზი. (10-8)

ინლისური ჩაინის კარობაი.

ქრთის საწოლი 7 მანეთიდეგან და ორის საწოლი 14 მანეთიდეგან, მათი ლეიბეს, ზღვის ზღასათ გატენილი-დეგან 8 მანეთამდინ. კიდევ შექმდები ნიუ-თუბი იყიდება 25/6-თ უფრო იაფად, კიდევ სხვაგან სადმე: ბრიტანის მტრ-ლის ნიუთუბი, ჩაინი, სავანაქე, ს-მაქე, ჩაის და სტოლის გოგუზები ჩანგ-ლეზობა, ფანდრა, დასადგელი, შირის-საზანი, სტანკები, სუფოვნიკი, საწოლი, სუბი, რიუტები, გოფინკები, საჭაშური თუბები, ბლიუდები, სსსლათუბი, ტამ-ტუბი, საძეკები, სამარილეები, გარნი-ტის საფეკები, უზარებო ვანისა და ქალისა; ალირები, სდისტები, ტანისა-მოსის დასკადებლები, საბალა მკანტ-ლები, გაქები, უთაები, წისკილები, ხეჩები, ქალები, გლიტები, ინგლისის თოფები და რეკლავები, შიუბი, ზარადები, კაპსიულები, საფანგები, ნი-ბები, გატეზრუჭი, საბები, ჩულები, წინდები, სუფრები, სადჭატებისათვის რეკლავი, ებლიანი ჭურჭელი, მურა-ბები, კამიეტები, შიგულები, სოუსები, სდვის ბადახი, დიმიტოვანები და სხვ. ინგლისურს. მალაზიებში № 156-157, 158, 159, და 160. ამ ნომრებს უფრადლება მაქციეთ. (100-41)

ინგლისის მალაზია

Maison de confiance

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like 1 3. 10, 1 3. 40, 1-20, 1-60, 1-40, 1-80, 1-60, 2, 1-80, 2-50.

საუკეთესო 2... იქვე ისყიდება სხვა საქონელიც: თოფები, რეკლავები, კრატები, ჭურჭელი, ჩაინი, გასლები, დანები, გოგუზები, ტამტები, კალები, ქალაღი, შოკოლადი, კაკაო, კანფები, მურაბები, მაგნეზია, უზარებო, კლეონკა, წინდები-განისა და ქალისა, ხელ-სახოცები, მაინტომის კალენკარი-სულ უკლავები 25-დან 50 პროცენტით უფრო იაფად, კიდევ სხვა რომელსავე მალაზიაში.

კინტ ქალაქს გარედამ 25 მანეთიდან 1,000 მანეთამდინ საქონელს გამოაწერს, გასაგზავნს არაფერს არ იხდის. (100-54)

პაილის მინი

ბ. ბრნშტეინი

მიიღებს ავადმყოფებს დილით 10-საათიდან საღამოს 6-ს საათამდე ბოლოაინის პროსპექტზედ, მირონოვის სახლში, რომელიც უწინ ბელოისა იყო. (10-2)

ოქტობრი რეკონი ხელ ახლავ მიიღებს თვალაბი... ავგისტოს 15-დამ (ძველი არსენალის ქუჩა № 17) დილის 9-10 საათზე. (6-1)

ვაჭრობა საღებავებით

სალაპამპი ხმელი და თხელი შეზავებული ზეთით.

ლაში ზეთიანი და სპირტისა, სხვა-და-სხვა გვარი ხანზალი (კისტი) და ყოველნაირი კუთენილებანი საღებავით ვაჭრობისა-აქვე შეიძლება იმოვონ ერთგვარი თხალი ნიშთიარება, რომელიც სინოტიეს აცილებს თავიდან. ხე, ქვა ანუ აგური, ამ ნივთიერებით დაფარული (Enduit hydrofuge)-მიუკარებელია სინოტიესათვის.

სხვა ქალაქებშიდამ მოთხოვნილებანი ცმაყოფილდებიან დაუკენებლად. (70-42)

ინგლისის მალაზია

თმის-ამოქვეყანი

ამატებს თმას და აღრინდელ ფერს აძლევს, ფასი ერთი შუ-მისა 2 მან., კატეჯინით 2 მანეთი და 28 კაპ.

არწახუნისულ ქარვასლაში

სასახლის ქუჩაზედ, იძლევა ქირით მალაზიები, სადგურები კანტორებისა, სავაჭრო სახლებისა და საწყობებისათვის. პირობების შეტყობა შეიძლება ქარვასლის კანტორაში. (25-17)

მაზანდა

ხორავისა, რომელიც იყიდება თბილისის ბაზრებში, ლუქნებში და ხელ-და-ხელ 1 ავგისტოლამ 16 ავგისტოლამ 1884 წ.

გამომცხვარი შური რუ-სეთის ფუქვილისა-1 გირ. 5 კ.

აჭურის ფუქვილისა: შირ-კელის ხარისხისა-1 გ. 2 1/2

მეორისა-1 გ. 2 კ.

იმავე ფუქვილ. თორქეში გამომცხვარი: შირკელი ხარისხისა-1 გ. 4 1/2

მეორისა-1 გ. 3 კ.

მესამისა-1 გ. 2 1/2

ჭკარის-მამი შური: შირკელი ხარის. ლავაში 1 გ. 4 1/2

მეორის ხარის. ლავაში 1 გ. 3 1/2

მესამისა-1 გ. 3 კ.

მორხის ხორცი: შირკელის ხარისხისა-1 გ. 8 კ.

მეორისა-1 გ. 7 კ.

სუგა-1 გ. 15 კ.

ტვკრის ხორცი-1 გ. 8 კ.

ღორის ხორცი: შირკელის ხარისხისა-1 გ. 8 კ.

მეორისა-1 გ. 7 კ.

ჩაინის შვა

თბილისიდან ქუთაისისკენ მიდის 8 საათზედ და 31 წამ. დილით

თბილისიდან მარტო სამურბადინ 3 საათ. და 11 წამ. შუადღის უკან.

თბილისიდან ბაქოსკენ 10 საათზედ და 45 წამ. დილით.

(სამ შობათობით სანქარო 10 ს. 58 წ. დამ.)

ქუთაისიდეგან თბილისისკენ 12 საათ. და 25 წამ. შუადღ. უკან.

ქუთაისიდეგან ბათუმისა და ფოთისკენ 5 საათზედ და 20 წამ. შუადღის უკან.

ბათუმიდეგან თბილისისკენ 8 საათ. დილით.

ფოთიდეგან თბილისისკენ 8 საათ. და 45 წამ. დილით.

ფოთიდეგან ბათუმიდეგან მომავალი თბილისში შემოდის 10 საათზედ და 25 წამ. დამით.

მარტო სამურბადინ მომავალი თბილისში შემოდის 8 საათზედ დილით

ბაქოდეგან მომავალი შემოდის თბილისში

2 საათ. და 30 წამ. შუადღის უკან.

(მარსკვეობით სანქარო 7 ს. 53 წ. დიდ.)